
DE TABAKSROOKKLISTER KAN DE DRENKELING NIET REANIMEREN (1784)

In juli 1784 lag langs de Coupure te Gent een schip voor anker waarop kinderen aan het spelen waren. Een jongetje van acht viel overboord en verdronk jammerlijk. Het kind werd wel vlug op het droge gehaald en men stelde ook alles in het werk om het weer tot leven te wekken. Alles bleek echter tevergeefs: het kind was en bleef dood.

Dit voorval gaf aanleiding tot een officieel verslag.(1) Hieruit blijkt dat een zekere sieur Rottiers, een "chirurgien" die woonde buiten de Keizerspoort, een speciale methode had gebruikt om schijndoden en drenkelingen te reanimeren.

Maar ook deze kon het kind niet meer helpen.

Ziehier wat in het verslag te lezen stond: “Aen hem (d.i. het kind) sijn toegebracht alle remedien om hem int leven te brengen, soo bij middel van eene pijp met tobacq te doen rooken in sijn fundament (= aars), als andere remedien, gebruyckt bij Sr. Rottiers”.

Deze methode, die reeds in de zeventiende eeuw in gebruik was (2), bestond erin met een holle buis of pijp tabaksrook in de aars te blazen. Ze werd geperfectioneerd en hield stand tot in de tweede helft van de negentiende eeuw. Het is waarschijnlijk dat de methode bij ons ingang vond door toedoen van de Franse abbé J. Dinouart (1716-1796) die er grote aandacht aan besteedt in zijn *Embryologie sacrée* (1774). In 1808 stelde het Gentse stadsbestuur een dgl. klisterspuit ter beschikking van de brandweer (3), op een tijdstip dat de wetenschappelijke wereld al lang had ingezien dat tabaksrook ter reanimatie geen enkel nut had. (4)

Vermelden we nog dat in het tabaksmuseum te Wervik een tabaksrookklisterspuit bewaard wordt.

W.L. BRAEKMAN

(1) RA Gent, *Leenhof van St.-Baafs*, nr 1295

(2) R.A. Gorter, *De Tabaksrook-klisteer voornamelijk als reanimatie* (Amsterdam, 1953).

(3) P. Claeys, *Mémorial de la ville de Gand 1792-1830* (Gand, 1902), 8 jan. 1808.

(4) Men leze over de rookklisteer; N. Goossens, “De ‘Appareil fumigatoire’ van de Gentse Brandweer, 1808”, *GT* 29 (2000), 338-340.
